

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. IV. De Potestate dispensandi in Impedimentis Conjugiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

eclesiasticæ quæcunque possunt, ut patet ex c. fin. de consuet. ergo &c. Quia tamen fortassis consuetudo hæc non omnino generalis est, & dubium aliquando moveri potest, an revera illa in aliquo certo loco

inducta sit, hinc P. König hic v. ceterum cit. monet, tutius fore, si emergente tali casu, saltem dispensatio petatur ab Episcopo, qui eam utique dare poterit.

§. IV.

De Potestate dispensandi in Impedimentis Conjugiorum.

S U M M A R I U M.

- 59. 60. 61. Quis dispensare in Impedimentis impediens possit?
- 62. 63. An etiam Episcopus, vel Prælatus alius Pæpâ inferior?
- 64. 65. 66. An in quibusvis impedimentis dirimentibus dispensare Pontifex possit?
- 67. 68. 69. An dispenset in omnibus æqualiter, in quibus dispensare potest?
- 70. 71. An dispensatio in Impedimentis Dirimentibus spectet ad solum Pontificem?
- 72. Quid circa hoc possit Commissarius Bullæ cruciatæ?
- 73. Episcopi?
- 74. Legati Sedis Apostolicæ?
- 75. 76. 77. An Episcopus dispensare in illis possit, quando dubium est, utrum opus sit dispensatione?
- 78. 79. 80. An dispensare is possit in casu aliquo extraordinario?
- 81. Quid requiratur, ut eo casu dispensare possit?
- 82. Pro quo foro dispensare tunc possit?
- 83. An in casu simili possit dispensare Episcopus etiam ante Matrimonium contractum?
- 84. 85. 86. Requisita ad ita dispensandum.
- 87. 88. 89. Quam potestatem circa hoc habeat Capitulum Sede vacante, vel ejus Vicarius Generalis?
- 90. 91. 92. Aut Vicarius Generalis Episcopi?
- 93. Vel illi, qui privilegium habent dispensandi in casibus Episcopalibus?
- 94. 95. 96. 97. An potestatem dispensandi Episcopus delegare alteri possit?
- 98. Quomodo delegare illam possit?
- 99. Quibus verbis censeatur delegata?
- 100. 101. Quid circa dispensationem in Impedimentis conjugalibus possint Religiosi Mendicantes?

59. **Q**ueritur I. Quis dispensare possit in Impedimentis impediens Matrimonium? Certum est inter DD. quod in his Impedimentis omnibus dispensare Pontifex possit: quod ostenditur etiam ratione; nam aliqua illorum, eaque pleraque sunt introducta tantum Jure Ecclesiastico, sicut sunt omnia, quæ hoc Titulo sunt recensita: alia impediunt Matrimonium Jure naturali, & Divino, ut Sponsalia, & Votum.

In primo genere Impedimentorum Pontificem dispensare posse, indubitatum est, quia est superior omni Jure Ecclesiastico, prout patet ex c. proposuit. 4. de concess. Præb. ubi de sua potestate loquens ait: Qui secundum plenitudinem potestatis de Jure possumus supra Jus dispensare. 2. Quia ipse est Legum, quibus Impedimenta hæc introducta sunt, Author; potest autem Legislator supremus in quavis Lege sua dispensare, cum ejusdem sit solvere, cujus ligare. 3. Quia hæc Impedimenta abrogari possunt consuetudine; atqui consuetudo non habet majores vires, quam ipsa potestas Pontificia; imò hæc ipsi vim, & efficaciam tribuit; ergo &c.

60. **S**ecundi generis Impedimenta, quæ Jure naturali, & Divino Matrimonium impediunt, ut supra innui, duo sunt, Sponsalia, & Votum simplex Castitatis, vel Religionis. Et quidem, quod dispensare in Sponsalium Impedimento Pontifex queat, ex

B. P. Schmalzgrueber in V.

communi docent Sanch. l. 1. de Matr. D. 61. n. 2. Bosco de Matr. D. 2. sect. 13. n. 229. Reiffenstuel in Append. ad Lib. 4. n. 2. & patet ex eo, quia ex probabilissima sententia, ut infra Tit. 19. dicam, dispensare etiam potest in Matrimonio rato: quamvis, ut rectè l. cit. advertit Bosco, Sponsalia potius solvi, quam dispensari dicantur. Quod verò etiam dispensare possit in Voti Impedimento, ex eo liquet; quia dispensare potest etiam in alijs Votis, & contractum per ea debitum erga DEUM, DEI nomine, & ab ipso accepta potestate remittere, ut cum S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 10. Suar. l. 6. de Vot. c. 9. n. 15. Conink D. 33. n. 31. est cæterorum TT. & fidelium communis sensus, & usus.

Porro inter hæc secundi, & inter prioris generis Impedimenta hoc discrimen interjacet, quod in primi generis Impedimentis, quæ Jure solum Ecclesiastico inducta sunt, sine causa justa dispensare validè possit, quamvis illicitè; in secundi generis Impedimentis ut validè, & licitè dispenset, necessariò moveri debeat ex justa causa. Nascitur discrimen istud ex natura Jurium, quo Impedimenta hæc sunt introducta; nam Jure Ecclesiastico superior est Pontifex, naturali verò, & Divino etiam ipse subjicitur, ut adeo quoad ista plus ille non possit, quam ipsi DEUS concesserit; concessit au-

Z z z

tem

tem potestatem administratoriam tantum, in quantum hoc bonum Ecclesie, & fidelium salus exigit.

62 *Dubatur*, an in Impedimentis impediens dispensare possit etiam Episcopus, vel alius Prælatus Papæ inferior, Jurisdictionem quasi Episcopalem obtinens? *Ratio dubitandi est*, quia inferior dispensare in Legge Superioris non potest, nisi hoc ipsi ab illo concessum sit; atqui non legitur usquam concessa Episcopo potestas dispensandi in Impedimentis Impediens Matrimonium, excepto illo, quod oritur ex incestu, commisso cum consanguineis Sponsæ nondum cognitæ *c. veniens 2. de eo, qui cognovit Ec.* ergo &c.

Sed resumenda est distinctio supra data inter Impedimenta Impediens, solo Jure Communi Ecclesiastico introducta, & inter ea, quæ Matrimonium impediunt Jure Divino, & naturali. *Quoad priora* dispensare potest Episcopus, & alius Prælatus Papæ inferior, excepto Impedimento interdicti à superiore se positi; quia esto, potestas hæc de Jure ipsis non competat, tamen illis eandem concessit, & *c. veniens cit.* concessam ad reliqua etiam impedimenta impediens extendit consuetudo, omnium ferè Ecclesiarum usu approbata, uti testantur Sylv. *V. Matrimonium 7. q. 6. dist. 2. Sot. in 4. dist. 37. q. un. art. 1. Navar. Man. c. 22. n. 85. Henriq. l. 12. de matr. c. 2. n. 2. Sanch. l. 7. de matr. D. 17. n. 15. Pont. l. 8. c. 13. n. 12. Perez D. 44. sect. 4. n. 9. Vall. hic in Append. n. 2. §. denique, Pithing n. 12. König n. 18. Wiestner n. 55. Reiffenstuel Append. n. 10. Ad rationem dubitandi patet ex dictis.*

63 *Quoad posteriora*, seu Divino, vel naturali Jure inducta, conveniunt DD. non posse Episcopum, vel Prælatum Papæ inferiorem dispensare in Impedimento Sponsalium, cum Jure alteri quæsito nemo ipsum spoliare possit, nisi Princeps, & quidem ex causa. Idem dicendum de Voto ingrediendi Religionem, & Castitatis perpetuæ, si hoc absolutum sit; quia hæc Vota sunt specialiter reservata Papæ, nec quid juris in illa habet Episcopus, teste etiam experientia quæ constat, quod pro Dispensatione horum Votorum ubique scribatur Romam. In Impedimento Voti non reservati, quale est Castitatis ad tempus, & probabiliter etiam perpetuum conditionale, vel poenale, item non nubendi, suscipiendi SS. Ordines, &c. communis, & certa sententia iterum concedit potestatem dispensandi Episcopo, & alijs Prælatis inferioribus Papæ. Imò etiam in Reservatis ex causa necessitatis, & in ijs casibus, in quibus reservata illa non sunt, ex communi sententia dispensare iidem possunt.

64 *Quæritur 3.* An in quibusvis Impedimentis Dirimentibus Matrimonium dispensare Pontifex possit? *¶. distinguendo;*

nam etiam Impedimenta dirimentia sunt duplicis generis, alia quidem introducta per Jus naturale, vel Divinum, uti sunt Ligamen, Consanguinitas in primo gradu linearæ rectæ, ætas carens usu rationis, Impotentia perpetua, Error circa substantiam, sive individuum personæ. Alia Jure solum Ecclesiastico adinventata sunt, ut ætas usu quidem rationis prædita, sed infra pubertatem, conditio servilis, Cultus disparitas, Cognatio Spiritualis, Legalis, & Naturalis in linea transversa, & in gradu secundo, & ulterioribus Linearæ rectæ, Ordo Sacer, Professio Religiosa, Crimina adulterij, & homicidij, Vis, seu Metus, Raptus, & Claustrinitas.

In prioris generis Impedimentis, seu quæ Jure naturali, vel Divino dirimunt Matrimonium, certum est, quod nec Pontifex dispensare possit excepto vinculo Matrimonij rati, ut rectè notat Holt, in *c. 13. de restit. spoliat. n. 3. Abb. ibid. n. 4. §. 12. Imol. n. 6. Sylv. V. Papa q. 17. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 6. §. 10. n. 10. Navar. man. c. 22. n. 8. Sanch. l. 8. de matr. D. 6. n. 10. Gutier. de matr. c. 122. n. 1. Coninck D. 33. n. 30. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 1. Gonzal. in *c. 6. de consang. n. 2. Bosco de matr. D. 12. sect. 3. concl. 1. Honor. ibid. n. 6. Engl. hic n. 3. Wiestner n. 57. Reiffenstuel Append. n. 6. Magnif. P. Schmier p. 3. matr. c. 1. n. 33. Ratio est, quia inferior potestas tollere, & relaxare legem Superioris non potest, nisi accepta ab eo potestate *can. inferior 4. dist. 21. c. cum inferior 16. de majorit. §. obed. §. Clem. ne Romani 2. de Elect. atqui neque ex Sanctionibus Canonice, neque ex traditione, & usu Ecclesie constat, quod unquam Pontifici à DEO concessa sit facultas dispensandi in Impedimentis Juris naturalis, & Divini, excepto vinculo Matrimonij rati; ergo &c.***

In posterioris generis Impedimentis, seu in ijs, quæ Jure solum Ecclesiastico dirimunt Matrimonium, dispensare indubitatè Pontifex potest, ut unanimis DD. sententia habet. *Proceditque hoc 1.* quaecumque illud Impedimentum sit; quia cum ligandi, & solvendi potestas conjuncta sit, idem, qui tulit legem, etiam tollere illam potest, & multò magis dispensare in illa *arg. c. non debet 8. de Consang. §. affinit. c. alma 24. pr. de sent. Excomm. in 6. Coninck n. 31. Palao n. 1. Gonzal. n. 2. Honor. n. 16. Engl. n. 3. Magnif. P. Schmier n. 35. cum alijs supra. Procedit 2.* ut dispensare in Impedimentis hujusmodi possit non tantum Pontifex, qui tale Impedimentum statuit, sed omnes ejusdem Successores legitimi; quia in quovis Successore par est auctoritas.

Sed utut in omnibus hujus posterioris generis Impedimentis dispensare Pontifex possit, non tamen in omnibus æquali facilitate

tate dispensat; nam super Impedimento Affinitatis facilius dispensatur, quam super Impedimento Consanguinitatis in simili gradu: item facilius in gradu remotiore Lineæ transversæ, quam in propinquiore ejusdem lineæ: similiter in Maternitate, & Paternitate Spirituali difficillimè dispensatur; secus est in Compaternitate. Ratio est, quia major conjunctio majorem exigit causam, Sanch. l. 2. de matr. D. 19. n. 7. Conink D. 33. n. 44. not. 4. Palao p. ult. cit. § 2. n. 1. Vivian. in c. 5. de Consang. pr. in fin. Schambog. tit. eod. n. 43.

68 In Gradu primo Lineæ transversæ, & in secundo, ac ulterioribus Lineæ rectæ Pontifex, etsi possit probabiliter, dispensare tamen non solet; quia cum arctissima sit conjunctio, dispensatio gravissimam causam exigit, quæ cum moraliter nunquam futura sit, nunquam spes est obtinendi ejusmodi dispensationem. In gradu secundo Lineæ transversæ Tridentinum sess. 24. c. 5. de reform. matr. in fin. decrevit, ut nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam necessitatem. Neque id est acceptio personarum, cum ad sit specialis ratio hujus prærogativæ concedendæ, scilicet bonum pacis, & Sedis Apostolicæ indigentia, vel saltem gravis utilitas, quæ provenit ex eo, quod has personas specialiter devinctas habeat. Palao §. 2. cit. n. 1. Porro principum magnorum nomine, ut Sanch. D. 19. cit. n. 2. Gutier. c. 122. de Matr. n. 14. Conink D. 33. n. 44. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 6. n. 8. Pirh. tit. de consang. & affinit. n. 49. Schambog. ibid. n. 42. notant, veniunt etiam Magnates, sive magni Domini Titulares, vel magni Nobiles, qui degunt in aliquo Potentatu, seu Baronia.

69 Dicitur Tridentini Decretum ostendit quidem, quid ordinariè faciendum sit, Pontificem tamen non ligat, quin ob causam urgentem in eodem secundo gradu lineæ transversæ dispensare etiam possit cum personis inferioris conditionis, ut rectè Sanch. n. 4. Gutier. Pirhing, Schambogen l. cit. notant. Causæ ejusmodi forent teste eodem Sanchez, si contractum sit Matrimonium inter aliquos, ignorantem tam rigidam prohibitionem, si proles ex eo jam sit suscepta, si ea separatione oriretur scandalum, si puella, quam Patruelis vult ducere, & honestè dotare, sit pauper &c. Concordant Navar. l. 4. tit. de Consang. edit. 1. conf. 6. & edit. 2. conf. 13. Petr. de Ledesin. Summ. Sacram. de Matrim. c. 27. immediate ante concl. 5. Rodriq. tom. 1. Summ. edit. 2. c. 237. n. 3. Henric. l. 12. de Matr. c. 3. n. 9. fin. Vega tom. 2. Summ. c. 34. cas. 167.

70 Queritur 3. An solius Pontificis sit dispensare in Impedimentis, solo Jure Pontificio dirimentibus Matrimonium? In Spectato Jure communi, hoc spectare ad

solum Summum Pontificem. Ita Sanch. l. 2. de Matrim. D. 6. n. 14. Gutier. de Matr. c. 122. n. 2. Conink D. 33. n. 32. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 2. § 3. Barbof. in c. 3. de Consang. & Affinit. n. 4. Wagnereck in c. 6. eod. V. pro dispensatione not. 1. Zoes. tit. eod. n. 38. Engl. hic §. 3. n. 11. Wiestner ibid. n. 58. & teste Gutier. l. cit. declaratum est à S. Congr. Ratio clara est, quia Impedimenta ista inducta, & stabilita sunt autoritate Pontificia; inferior autem in Lege Superioris, ut n. 65, dictum est, dispensare non potest, nisi hoc ipsi ab isto concessum sit.

Proceditque hoc non tantum de Episcopo, & alijs inferioribus Prælati, sed etiam de Legato à Latere; nam nec iste, Jure communi spectato, dispensare in Impedimentis Dirimentibus potest: & ratio est, quia iste in Provincia Legationis suæ Jure communi ampliorem potestatem dispensandi ad Matrimonium non habet, quam quilibet Episcopus in sua Diocesi, ut notat Gloss. in c. quia circa 6. V. à Sede de Consang. Sanch. l. 2. de Matr. D. 6. n. 15. Gutier. c. 122. n. 3. Et hoc verum est etiam casu, quo à Sede Apostolica impetrata fuit Dispensatio, sed propter obvel subreptionem nulliter. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 6. §. 10. n. 15. Gutier. de Matr. c. 48. n. 1. Gonzal. in c. quia circa cit. n. 2. Magnif. P. Schmier p. 3. de Matr. c. 1. n. 37.

Dixi autem, Spectato Jure communi; nam Jure speciali plerique Legati, & aliquando etiam Episcopi facultatem habent dispensandi in certis Impedimentis, & certis casibus. Sic enim 1. Commissarius Bullæ Cruciatæ ex delegatione Pontificis facultatem habet pro foro conscientie dispensandi in Impedimento Affinitatis, ortæ ex copula fornicaria, in primo, & secundo gradu etiam Lineæ rectæ, & prolem susceptam, vel suscipiendam legitimam declarandi, si quinque istæ conditiones concurrant. 1. Ut Matrimonium cum illo Impedimento jam sit contractum; nam ad contrahendum dispensare non potest. 2. Ut contractum illud sit, servatâ formâ Tridentini, nempe coram Parrocho, & testibus, prævisque Denuntiationibus. 3. Ut in ejus contractu adfuerit bona fides, saltem ex parte unius, ignorantis Impedimentum. 4. Ut ipsum Impedimentum sit occultum. 5. Ut conjux, qui ignoravit Impedimentum, certior fiat de prioris consensû nullitate, quamvis ei non declaretur causa nullitatis, ut evitentur scandala. Sanch. l. 2. de Matr. D. 6. n. 13. Gutier. c. 122. de Matr. n. 8. Conink D. 33. n. 36. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 5.

2. Episcopi Germaniæ, & plures alij ab Urbe Romana remotiores, ex speciali privilegio Pontificio, de quadriennio in quadriennium renovando, communiter dispensare possunt 1. Ad contrahendum Matrimonium in tertio, & quarto gradu simplici, &

mixto tam consanguinitatis, quam affinitatis cum pauperibus tantum. 2. Ad perseverandum in contracto cum Hæreticis, ad Fidem conversis, etiam in secundo simplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum. 3. In Impedimento publicæ Honestatis, proveniente ex Sponsalibus. 4. In Impedimento criminis, neutro tamen conjugum machinante. 5. In Impedimento Cognationis Spiritualis, præter levantem, & levatum in Baptismo. Potestas autem ista exerceri ab Episcopis ita privilegiatis non potest, nisi tanquam à Sedis Apostolicæ Delegatis, neque extenditur ad casum, quo rapta est mulier, & in raptoris potestate adhuc existit. Reiffenstuel *hic n. 20. & duobus seqq.* ubi refert, has facultates concedi consuevisse Celsissimis Frisingensi, & Ratisbonensi. Simili ex privilegio Episcopus Leodiensis, ejusque in Spiritualibus Vicarius Generalis dispensant in tertio, & quarto Gradu Affinitatis, quando ob paupertatem Dispensatio Romæ obtineri nequit, eamque gravis necessitas exigit, teste Less, in *Auctar. V. Matrimonium cas. 9.* apud Gobat. *Experient. tr. 9. n. 596.*

74. 3. Simile, & nonnunquam amplius etiam privilegium dispensandi solet concedi Legatis Sedis Apostolicæ. In Hispania, teste Garcia *de Benef. p. 11. c. 5. n. 387.* Pont. *l. 8. c. 13. n. 8.* Palao *tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 6.* dispensant in Impedimento publicæ Honestatis. Nuntii Apostolici Lucernensibus, ut ostendit Gobat *l. cit. n. 587.* consuevit concedi facultas dispensandi in eodem Impedimento publicæ Honestatis; item in Gradu Consanguinitatis, & Affinitatis tertio, & quarto inæquali, in Cognatione Spiritualis inter levantem, & levatum, in Impedimento criminis, neutro tamen machinante commisi. Quare, quid singuli istorum circa dispensationes hujusmodi possint, consulendæ, & inspiciendæ erunt eorum facultates, à Sede Apostolica ipsis concessæ.

75. Quæritur 4. An Episcopus dispensare possit in casu, quo dubium est, utrum opus sit Dispensatione? Affirmat indiscriminatim Emman. Saa in *summa. V. dispensatio n. 1.* ubi ait, in eo casu in arbitrio Episcopi esse vel declarare, quòd ibi Matrimonium in tuti dispensatione non egeant, vel ad cautelam dispensare.

Sed melius distinctionem adhibent Sanch. *l. 8. de Matr. D. 6. n. 18.* Gutier. *de Matr. c. 122. n. 5.* Perez *D. 44. sect. 7. n. 2.* Bosco *de Matr. D. 12. sect. 13. n. 113.* & seq. Wiestner *hic n. 62.* Magnif. P. Schmier *p. 3. de Matr. c. 1. n. 40.* Vel enim res omnino dubia est, an subsit aliquod Impedimentum, vel non est ita dubia.

76. Si primum, Episcopus ad excludendum omne scandalum, declarare poterit, quòd dispensatione non sit opus, vel etiam dispen-

fare ad cautelam; quæ tamen dispensatio non est vera dispensatio: cons. casu, quo post contractum ita Matrimonium, apparet Impedimentum dirimens, pro dispensatione ad Sedem Apostolicam adhuc recurrendum erit. Et quidem, quòd declarationem hanc facere Episcopus possit, patet ex eo, quia in dubio præsumptio est pro libertate Matrimonij contrahendi, donec constet, eam, Impedimento intercedente, ademptam esse. Quòd autem non sit vera dispensatio, quam Episcopus impertitur ad cautelam inde ostenditur; quia nullo Jure expressum reperitur, quòd Episcopus in ejusmodi dubio per viam dispensationis tollere possit Impedimentum revera intercedens: tantum autem potest Episcopus, quantum Jura eidem concedunt.

Si secundum contingat, & præsumptio 77 pro Impedimento urgeat, v. g. si in coitu cum femina dubitetur, an semen emissum, aut vase receptum, & cons. cum femina illius sorore contracta sit Affinitas, non proderit dispensatio Episcopi, sed impetrari hæc debet à Sede Apostolica. Ratio est, quia in dubio prævalet præsumptio delumpta ex ijs, quæ communiter contingunt. atqui communiter contingit, quòd in coitu cum femina semen effundatur, & vase recipiatur. igitur præsumptio ista prævalet, & cons. etiam præsumptio contractæ Affinitatis cum Sorore femina. Estque hoc ita verum, ut probato coitu, illi, qui semen effusum, aut vase receptum negat, in foro externo fides non adhibeatur, teste Perez *l. cit. n. 2. fin.*

Quæritur 5. An Episcopus dispensare 78 possit in casu extraordinario, quo post Matrimonium, bona fide contractum, deprehenditur subesse Impedimentum dirimens occultum, & neque conjuges sine scandalo separari, neque Papa ob locorum distantiam, vel personarum paupertatem adiri, neque dispensatio propter periculum incontinentiæ differri potest? Negant Sot. *l. 1. de Just. q. 7. art. 3. & in 4. dist. 37. q. uu. art. 2.* Cordub. *l. 1. question. q. 11. §. Hec igitur secunda.* Veracruz *p. 3. specul. art. 18. fin.* Medin. *l. 2. q. 97. art. 4.* Rationem dant, quia, ut supra *n. 65.* dictum est, Episcopus, & his similes Prælati nequeunt dispensare in Lege Pontificia, vel Decreto Concilij Generalis, nisi id ipsis specialiter concessum sit. non autem legitur in hujusmodi casu concessa ipsis esse potestas dispensandi. igitur non poterunt in ullo Impedimento, quod Jure Ecclesiastico communi dirimit Matrimonium, quantæcunque necessitatis casus sit, dispensare.

Sed dicendum, multo verius Episcopus 79 pum, & his similes Prælatos, si circumstantiæ in quæstione positæ simul concurrant, dispensare, pro foro conscientiæ tamen solummodo, in Impedimento Matrimonij dirimente posse. Ita Sylv. *V. dispensatio q. 9. n. 15*

15. Navar. Man. c. 22. n. 85. Cucch. l. 2. Inst. major. tit. 6. n. 310. Henricq. l. 6. de Pœnit. c. 10. n. 1. & l. 12. de Matr. c. 3. n. 2. Garc. p. 11. de Benefic. c. 5. n. 343. Less. l. 2. de J. & J. c. 40. n. 127. Sanch. l. 2. de Matrim. D. 40. n. 3. Gutier. de Matr. c. 122. n. 7. Conink D. 33. n. 32. Pont. l. 8. c. 13. n. 2. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 7. §. 8. Perez D. 44. sect. 6. n. 3. Bosco de Matr. D. 12. sect. 13. n. 118. §. seqq. Gonzal. in c. 6. de consang. & Affinit. n. 2. prop. fin. Wagnereck ibid. V. pro dispensatione not. 1. Zœf. tit. 14. n. 38. Honor. ibid. n. 17. Engl. hic §. 3. n. 11. Wiestner n. 65. Reiffenst. Append. n. 15. Magnif. P. Schmier p. 3. de Matr. c. 1. n. 43. cum communi, & propemodum certa aliorum, arg. c. consilium 2. de Observat. jejun. & Reg. quod non est 2. de R. J. ibi, Quod non est licitum in Lege, necessitas facit licitum.

Ratio est 1. Quia, ut cum communi doctrina Libr. 1. Tit. 1. n. 59. dixi, Episcopus quoad alias Leges Pontificias in casu extraordinario, quando urget necessitas dispensandi, & periculum est in mora, neque facile ad Pontificem recurri potest, ex præsumpta istius voluntate dispensare potest. 2. In hujusmodi casu dispensandi facultatem competere Episcopis maxime expedit animarum bono, & ad evitanda gravia peccata ferè necessarium est; ac proinde verisimile non est, quòd Pontifex illam voluerit Episcopis denegatam. 3. Praxis, & consuetudo, præsertim longæva, optima Legum, Canonumque interpretis est, constat autem, quòd Episcopis passim DD. eam potestatem tribuant, & ipsi Episcopi illà utantur, sciente, & non contradicente Papâ, ergo &c.

Dixi autem, si circumstantie in questione positæ simul concurrant; nam ut Episcopus dispensare possit in Matrimonio jam contracto, requiruntur sequentia. 1. Ut publice, & præmissis Denuntiationibus, contractum sit, nisi dispensatum fuerit super istis; nam si culpabiliter omiffæ Denuntiationes sint, cum Impedimento contrahentes spe dispensationis super hoc obtinendæ privantur, prout dictum est Tit. 3. n. 82. 2. Ut contractum sit bona fide, i. e. absque scientia Impedimenti; quia, ut Sanch. D. 40. cit. n. 4. notat, Pontificis mens non est iniquitati favere, & perversæ contrahentium audaciæ, ne si talis contractus foret facillioris dispensationis occasio, sub ea spe quotidie contraherentur Matrimonia, contemptis Impedimenti dirimentibus: quare tales etiam cum jactura famæ separandi essent; quia spontè se in ea incommoda conjecerunt. Conink D. 33. cit. n. 33. 3. Ut propter paupertatem, distantiam loci, & incontinentiæ periculum difficilis ad Pontificem, vel alium, qui ex privilegio dispensandi facultatem habet, accessus detur. 4. Ut Impedimentum tale sit, in quo soleat concedi dispensatio, ad-

eoque non in primo, aut secundo gradu Consanguinitatis. 5. Ut Impedimentum sit occultum, seu tale, quod vel omnino probari nequit, vel si probari posset, nullo tamen periculum sit, ne ulterius publicetur. Sanch. D. 40. cit. n. 11. Bosco de Matr. D. 12. sect. 13. n. 138. Reiffenstuel Append. n. 44.

Addidi pro foro conscientie solammodo; nam pro Foro externo in prorsus nullo casu super Impedimento aliquo dirimente dispensare potest Episcopus, nisi speciale habeat privilegium concessum à Papa, prout tanquam certum docent, vel potiùs supponunt Henricq. l. 12. de Matr. c. 3. n. 2. Sanch. l. 2. de Matr. D. 40. n. 10. Barbol. de Offic. Episc. alleg. 35. n. 11. Fagnan. in c. nimis de filiis Presbyt. n. 37. Bosco sect. 13. cit. concl. 3. Reiffenstuel Append. n. 19. & alij arg. Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 6. ubi ferè similiter pro solo interno, non autem pro externo foro concedit Episcopis potestatem dispensandi in Irregularitatibus occultis. Patet etiam exemplo ipsius Pœnitentiariæ, ut pote quæ non nisi in casibus occultis pro conscientie foro dispensat, suasque dispensationes pro illo solo, non item pro externo foro valere ipsamet declarat. Ratio est, tum quia si Impedimentum publicum existat, vix tantæ necessitatis casus fingi potest, ut non meritò dispensatio expectetur Româ; tum quia si Episcopus tali casu dispensaret, non tam evitaret, quàm generaret scandalum.

Ad Rationem Dubitandi, allatam ab Adversarijs, dico, etiam in Lege Pontificia, & Decreto Concilij Generalis dispensare Episcopum, & similes alios Prælatos posse, quando urget necessitas, & ad Sedem Apostolicam non est recursus, talis autem urget in casu proposito, ergo &c.

Queritur 6. An in casu hujusmodi urgentis necessitatis dispensare in Impedimento occulto possit Episcopus etiam ante Matrimonium contractum? R. Affirmativè. Ita Sanch. l. 2. de Matr. D. 40. n. 7. Salas D. 20. de Legib. sect. 3. Hurtad. D. 26. de Matr. n. 7. Pont. l. 8. c. 13. n. 6. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 9. Gonzal. in c. 6. de consang. & affinit. n. 2. prop. fin. Wiestner hic n. 66. & sumitur ex fundamento, ex quo probavi, quòd Episcopus in casu extraordinario dispensare possit in Impedimento, post Matrimonium contractum detecto; nam ideo eo casu dispensare Episcopus potest, quia tali casu censetur Pontifex non esse invitus, sed præsumitur dare Episcopo facultatem dispensandi, prout communis DD. opinio, & praxis explicat, juxta quam generale est, quòd in hujusmodi casu extraordinario dispensare quoad Leges Pontificias possit Episcopus, atqui potest contingere, quamvis minus sæpe, casus talis extraordinarius, in quo patet necessitas dispensationem exigat ad contrahen-

hendum Matrimonium inter impeditos Impedimento dirimente. ergo &c.

24. Ut tamen tali casu dispense rite Episcopus, requiritur 1. Ut sit maxima, & urgentissima necessitas, qualis e. g. foret casu, quo aliquis morti proximus ad legitimandas proles cum earum matre vellet contrahere Matrimonium, & id propter intercedens Impedimentum dirimens occultum sine dispensatione non posset; Vel quando ante contractum nuptialem, & omnibus ad hunc paratis, Sponsorum alter in Confessione Sacramentali detegit Impedimentum dirimens occultum, & proveniens ex crimine, cujus detectio notabilem infamiam inferret, & neque à nuptijs abstinere, neque illæ, donec Româ obtineatur dispensatio, differri possent sine verisimili suspitione occulti criminis in Confessione detecti; nam ex simili necessitate communis Sententia concedit ab Episcopo dispensari posse in Impedimento Voti simplicis continentia ad contrahendum conjugium, ergo etiam in Impedimentis cæteris; neque enim ista Sedi Apostolicæ magis sunt reservata, quàm Votum illud. Sanch. n. 7. cit.

25. 2. Ut omnibus tentatis medijs, nulla aperiat evadendi via: nam si aliqua reperiat via evadendi suspitionem occulti criminis, & inde orituram infamiam, dispensare ad contrahendum Matrimonium cum tali Impedimento nullo modo potest Episcopus. Et fortassis hæc esse posset via, si famina voveret Castitatem ad tempus, v. g. per mensem, consulente Confessario, & dicat consanguineis, se Voto Castitatis alligatam esse, iussimque à Confessario, ut à nuptijs abstineret, donec Voti dispensatio impetretur à Pontifice (tacere enim debet, Votum fuisse ad tempus, ne Episcopi Dispensatio petatur) & dum pro illa dispensatione obtinenda Romam mittitur, posset occultè impetrari dispensatio super vero impedimento. Sanch. l. cit.

26. 3. Ut dispensationis indigi non possint facilè recurrere ad Pontificem, vel huius Legatum, aut alium præditum potestate dispensandi in Impedimentis connubiorum pro similibus casibus; nam si adiri aliquis istorum possit, necessitas Episcopi dispensationem non exposcit: conf. iste in eo casu dispensare non poterit. Navarr. Man. c. 22. n. 85. Cucch. l. 2. Inst. major. tit. 6. n. 310. Vega l. 6. Summ. c. 143. fin. Sanch. l. cit. n. 8. Wiestner hic n. 67.

4. Ut Impedimentum sit occultum, seu tale, quod non sit publicè notum, & neque timeri possit, quòd nunquam in foro externo sit detegendum; nam si occultum non sit, nuptiarum dilatio, dum dispensatio Apostolica impetretur, non affert scandalum. Henriq. c. 3. cit. n. 3. Sanch. n. 11. Perez n. 6. Wiestner n. 68. Et hinc dispensatio ista tantum valet pro foro interno conscientia,

Quæritur 7. An etiam, & qualiter sit per Impedimentis Matrimonij Jure Ecclesiastico dirimentibus dispensare valeat Capitulum sede vacante, & Vicarius Generalis ejusdem? 2. Distinguendo inter casum urgentis necessitatis, de quo dictum est à n. 78. & inter casum, quo extra hanc ex quasi privilegio (nam propriè privilegium non est, cum tantum duret ad certum tempus) seu facultate speciali sibi generaliter concessa dispensare potest Episcopus, de quo sermo est n. 73.

In primo casu sicut Episcopus, ita & Capitulum Sede vacante, & huius Vicarius Generalis validè, & licitè dispensant, si concurrant requisita n. 81. & 84. ac seqq. allegata, Gobat Exper. tr. 9. n. 585. Reiffenstuel Append. n. 32. Ratio est, quia Capitulum, Sede vacante, succedit Episcopo in omnibus, quæ sunt Jurisdictionis Ordinariae (demptis solis casibus in Jure specialiter exceptis) potestque in specie dispensare in omnibus casibus, in quibus Jure Ordinario potest Episcopus, ut dictum est Libr. 3. Tit. 9. n. 2. § 31. atqui in casibus n. 78. § 83. expressis pro foro conscientia Jure Ordinario dispensare potest Episcopus, cum hæc potestas ei competat ratione Officij sui Pastoralis, ita, ut statim, ac sit Episcopus, hoc ipso tacitè saltem concessam, & perpetuè quidem duraturam habeat præfatam potestatem dispensandi in foro interno, neque hæc facultas specialiter invenitur excepta, ergo &c.

In secundo casu, seu illo, quo Episcopus dispensare potest ex quasi privilegio, seu facultate speciali sibi generaliter concessa, nullo modo dispensare potest Capitulum Sede vacante, vel ejus Vicarius Generalis, Ita communis, & quasi certa Sententia, teste P. Reiffenstuel Append. n. 33. Ratio est, quia Capitulum, Sede vacante, non succedit Episcopo in ijs, quæ Episcopo ex facultate, aut privilegio speciali competebant, ut ostensum est Tit. 9. cit. n. 3. ergo &c.

Quæritur 8. An, quando, & quomodo dispensare super Impedimentis Jure Ecclesiastico dirimentibus valeat Vicarius Generalis Episcopi? Certum est, non posse dispensare vi Officij sui, & sine speciali mandato super Impedimentis, super quibus dispensare Episcopus potest ex quasi privilegio, vel speciali facultate concessa. Ita unanimis teste P. Reiffenstuel Append. n. 35. quia ut n. præc. dictum est, in his, quæ potest Episcopus ex speciali privilegio, & facultate, neque Capitulum Sede vacante succedit, cum tamen istius major potestas sit, quàm Vicarij Generalis Episcopi.

Dubium est, quando casus est extrajuridicus, & urgentis necessitatis, in quo secundum dicta n. 79. § 83. dispensare Episcopus potest? Ratio dubitandi est; quia ex mandato, seu commissione generali illi com-

competit pertractatio causarum Matrimonialium, ut dictum est *Libr. 1. Tit. 28. n. 23. v. 3.*

Sed dicendum, Vicario Generali Episcopi vi officij sui potestatem dispensandi in hujusmodi extraordinarijs casibus sine speciali mandato non competere. Ita *Gloss. in can. que de causa 9. V. quidquid caus. 2. q. 5. Felin. in c. at si Clerici 4. §. de adulterijs n. 21. de Judic. Cucch. l. 2. Instit. major. tit. 8. n. 111. Gutier. l. 1. qq. Canon. c. 19. n. 15. Sbrozz. l. 2. de Vicar. Episc. q. 35. n. 3. Henric. l. 12. de Matr. c. 3. n. 2. Sanch. l. 2. de Matr. D. 40. n. 12. Conink D. 33. n. 33. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 12. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 54. n. 121. Perez D. 44. sess. 7. n. 2. Bolco de Matr. D. 12. sess. 13. concl. 3. n. 189. Wiestner hic n. 71. Reiffenstuel Append. n. 34.*

92 *Ratio est 1.* Quia casus extraordinarij non comprehenduntur in mandato generali. 2. Quia dispensatio equiparatur restitutioni in integrum, igitur sicut hæc commissio generali non comprehenditur, sed indiget speciali mandato *l. illud 25. ff. de minor. ita etiam dispensatio in Impedimentis speciale Episcopi mandatum exigit, vel saltem tale, quo committantur omnes causæ, quæ in foro conscientie quomodocunque competunt. 3. à pari cum dispensatione in Irregularitatibus, & Suspensionibus occultis, in quibus licet dispensare, & absolvere respectivè possit Episcopus, sine speciali tamen istius mandato non potest ejus Vicarius Generalis, ut patet ex Trid. sess. 24. c. 6. de reform. ibi. Per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum.*

93 Porro quòd modò dictum est de Vicario Generali Episcopi, dicendum etiam de eo, qui privilegium habet dispensandi in casibus Episcopalis; nam neque iste, etiam pro foro interno, dispensare potest in Impedimentis Matrimonij, quacunque causa urgente, ut rectè advertunt *Henric. l. 6. de Pœnit. c. 14. n. 7. & Lit. P. Rodriq. in Bull. cruciat. §. 9. n. 118. Sanch. D. 40. cit. n. 9.* Ratio est, quia casus, in quibus Episcopus præcisè ratione urgentis necessitatis dispensat, non sunt propriè Episcopales, sed Apostolici, & Episcopo præcisè ex quadam Juris interpretatione, & casualiter permiffi censentur.

94 *Quæritur 9.* An facultas in prædictis casibus dispensandi in Impedimento occulto delegari alteri ab Episcopo valeat? Negant *Bald. in l. si cum inter 2. C. quand. provoc. non est necess. n. 6. Felin. in c. quod sedem 10. de Offic. Ordin. n. 2. & alij plures apud Gratian. Reg. 443. n. 13. Nituntur 1. c. fin. de Offic. del. g. ubi Gregorius IX. Nulli, inquit, cui commissum fuerit - - excommunicare, vel absolvere aliquos, dispensare in Irregularitatibus - - licet hæc de cetero alijs demandare. 2. Trid. sess. 24. c. 6. de reform. ubi R. P. Schmaizgrueber L. 1P.*

Episcopis in casibus occultis conceditur facultas dispensandi *per seipos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum*, non obscuro indicio, illam facultatem deputari posse soli Vicario, non etiam alijs. 3. Quando electa est industria personæ, locum delegatio non habet, nisi respectu personæ à committente expressæ. Videtur autem *l. cit. à Trid. electa esse industria personæ, ergo potestas hæc alteri, quàm Vicario, quem exprimit, delegari ab Episcopo nequit. 4. Jurisdictio Voluntaria, commissæ ex privilegio Principis, delegari non potest secundum Bald. n. 6. cit. sed hæc Jurisdictio dispensandi in casu urgentis necessitatis commissæ est à Pontifice Episcopis, ergo nequeunt eam delegare.*

Sed dicendum, potestatem istam per 95 delegationem ab Episcopo committi alteri posse. Ita *Gloss. in c. fin. V. casibus de Offic. Ordin. Joan. Andr. ibid. n. 3. Bald. n. un. Abb. n. 3. Sylv. V. delegatus q. 8. dict. 1. & V. Absolutio 4. q. 2. §. 6. Angel. V. Excommunicatio 5. cas. 1. n. 39. Navar. Man. c. 27. n. 45. Covar. l. 3. var. c. 20. n. 6. & n. 10. pr. Henric. l. 12. de Matr. c. 3. n. 2. Sanch. l. 2. de Matr. D. 40. n. 14. Conink D. 33. n. 33. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 1. n. 13. Wiestner hic n. 72. Reiffenstuel Append. n. 36. & duobus seqq.* Et quidem, quòd ab Episcopo potestas hæc delegari possit Vicario suo Generali, patet ex verbis Trid. in 2. dubitandi ratione allatis.

96 *Conf.* Ex praxi, & consuetudine universalis, quæ constat, omnes ferè Episcopos, saltem illos, qui amplas Dioceses habent (uti in Germania) instruere Vicarios suos Generales tali mandato, ut notant *Abb. in c. 8. de in integr. restit. n. 5. Roland. à Valle. Vol. 2. conf. 26. Covar. l. 1. var. c. 6. n. 2. & 3. Wiestner hic n. 71. Reiffenstuel Append. n. 39.* consuetudo autem optima interpretis Legum est *c. cum dilectus 8. de consuet. ac etiam in defectu omnium aliorum tribuit Jurisdictionem c. duo simul 9. de Offic. Ordin. & c. cum contingat 13. de for. compet.*

Quòd verò etiam alijs Clericis idoneis ab eo delegari possit, ostendit ratio; nam Jurisdictio, quæ Principis concessionem Dignitati, vel Officio perpetuò competit, est instar Ordinariæ, & conf. sicut ista, ita & illa delegari liberè alijs cuicunque idoneo potest; talis est potestas dispensandi in Impedimentis Matrimoniorum occultis pro casu urgentis necessitatis; ergo etiam ipsa delegari cuicunque idoneo poterit ab Episcopo.

97 Neque obstant textus, & Argumenta opposita in contrarium. *Ad 1. textus §. fin. cit.* solum loquitur de casu, quo personæ nudum ministerium committitur, ut patet ex subjectis verbis: *Quia non sibi Jurisdictio, sed certum ministerium committitur*; quando autem nudum ministerium committitur, Aaa de-

delegatio locum non habet; quia electa censetur esse industria personæ. *Ad 2.* Tridentinum eo loco solum vult dicere, quod potestas dispensandi in casibus occultis Vicario generali competat, non vi commissionis ipsius Vicariatus, sed vi mandati specialis solummodo; nequam autem mens ejusdem fuit prohibere Episcopo, ne ejusmodi causas particulares, & facultatem in ijs dispensandi deleget alijs. *Ad 3.* quando electa est industria personæ, potestas mandata ad mandatarij successorem non transit; ita autem transit potestas hæc dispensandi in casu necessitatis concessa Episcopis, cum annexa sit Dignitati, & Officio Episcopi. Hinc *ad 4.* respondeo distinguendo: Jurisdictio, concessa à Principe, delegari non potest, si sit commissæ personæ, *Concedo*: si sit commissæ Dignitati, vel Officio in perpetuum, *Nego*.

98 Quæritur 10. Quomodo delegare potestatem dispensandi quoad Impedimenta in causa necessitatis Episcopus possit Vicario suo Generali, vel alijs? *Henriq. l. 14. de Irregular. c. 19. fin. & l. 6. de Penit. c. 14. n. 7. junct. Comment. Lit. O.* putat eum non posse potestatem hanc Vicario suo Generali, vel alij delegare generaliter, ita, ut habeant facultatem generalem dispensandi pro suo arbitrio; sed tantum posse Vicario suo eam delegare specialiter, scilicet, quando casus occurrerit. *Fundatur* verbis *Trid. cit.* ubi expressè conceditur Episcopis, ut dispensare possint per se, vel per Vicarium specialiter deputatum. Item, quia dum hi casus Episcopo committuntur, eligitur industria personæ. *Sed hoc casu* non esse electam industriam personæ, patet ex dictis *n. præc. & confirmatur*; nam si personæ industria electa esset, nec specialiter facultatem hanc delegare alij posset. Neque aliud probant allegata verba *Trid.* quia Concilium solum innuit, quod dispensatio hæc non competat Vicario ex vi generalis commissionis, quâ Episcopus ipsum constituit Vicarium suum. Quare dicendum, posse hanc potestatem ab Episcopo alicui etiam delegari generaliter, ut dispensare possit, quancumque talis casus occurrerit. *Sanch. l. 2. de Matrim. D. 40. n. 17. circa medium.*

99 Porro licet DD. aliqui putent hanc potestatem delegatam intelligi, si Episcopus in genere Vicario suo dicat, *Do*, vel *concedo tibi omnem potestatem, & Jurisdictionem, quam ego habeo*, vel saltem si dicat, *Do tibi omnem meam potestatem etiam ad ea, quæ speciale mandatum requirunt*. Alij tamen cum *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. n. 59. Engl. de Offic. Vicar. n. 10. Reiffentuel Append. n. 40.* negant verba ista sufficere, eo quod delegatio talis, vel concessio nimis generalis sit, atque adeo subintret *Regula 21. in 6. In generali concessione &c.* Quare ut delegata cen-

seatur potestas dispensandi quoad Impedimenta dirimentia in casibus occultis, Episcopus, eam potestatem concedens Vicario suo Generali, in Commissione sua vel exprimere verbis debet, quod hanc potestatem ipsi committat, vel saltem aliqua alia, quæ speciali mandato indigent, expressè ponere, additâ dein clausulâ, *Et omnia alia.*

Quæritur 11. An eodem urgentissimo gravissimæ necessitatis casu in Impedimento occulto dispensare possint etiam Religiosi Mendicantes? *Ratio dubitandi est*, quia, ut refertur in *Compend. Privil. Societ. Jesu V. dispensatio §. 7.* Confessarij Societatis, & aliorum etiam Ordinum, qui cum Societate in Privilegijs communicant, si sint viri docti, & juxta formam Tridentini approbati, ex commissione Provincialis dispensare in foro conscientie possunt ad petendum debitum cum his, qui consanguineam sui conjugis post Matrimonium carnaliter cognoverint; ergo potuerunt etiam dispensare in ipso Matrimonio, contracto cum Impedimento Affinitatis, ortæ ex copula fornicaria, habita cum consanguinea uxoris ante Matrimonium. Ita quidem non nemo existimabat inferri posse; sed male, & sine sufficienti fundamento.

Quare tenenda est negativa Sententia, & dicendum, casu, quo ad Confessarium etiam Mendicantem defertur casus, in quo dispensationem super occulto Impedimento exposcit urgens necessitas, & Papa, aut ejus legatus, vel alius potestate dispensandi præditus adiri nequit, Sponfos, vel conjuges, dispensationis indigos, remittendos esse ad Episcopum, aut dispensandi facultatem ab ipso petendam. Ita *Rodrig. tom. 3. Regul. q. 2. art. 2. Henriq. l. 12. de Matr. c. 3. n. 3. Sanch. l. 2. de Matr. D. 6. n. 28. Pont. l. 8. c. 13. n. 11. Perez D. 44. sect. 7. n. 13. Gobat Exper. tr. 9. n. 721. Wiestner hic n. 73.* Afferunt quidem nonnulli privilegium aliquod, quod à Leone X. concessum dicunt Mendicantibus ad dispensandum cum ijs, qui scienter, aut ignoranter contraxerunt Matrimonium cum Impedimento Affinitatis, modò id notorium non sit, nec in Judicium deductum. Sed *Rodrig. art. 2. cit.* dicit, id privilegium nullatenus esse in usu, & se credere pro unico solo actu fuisse concessum; *Henriquez verò n. 3. cit.* ait, eo privilegio nihil concessum aliud Mendicantibus, quam ut ad petendum debitum dispensare possent cum conjugæ, qui post contractum Matrimonium commisit incestum cum consanguinea uxoris, aut vicissim.

Ad Rationem dubitandi Nego Consequentiam; quia Privilegia non admittunt interpretationem latam, & Argumento à concessio minore ad majus locus non est arg. *Reg. quæ à Jure 23. in 6.*